

כנסיית העליה

נ.צ.: 17329.13180
 גוש: לא מוסדר
 הכרזת האתר: י- 1390 עמ' 2159 31.8.67
 רחוב: רבעה אל עדויה.
 תאור כללי: כנסייה ביזנטית וצלבנית.
 הקשר סביבתי: אתר במבנה

שמות אחרים: אין

יעוד המקום: כנסייה, 'מבנה הנצחה', מסגד
 בעלות: ?
 מפעיל המקום: משפחה הגרה בסמוך.
 שימוש כיום: אתר צליינות, מסגד

גודל: כ- 2 דונם
 חפירות: שיק ק', קורבו ו'
 ניצפות: נמוכה
 תיצפות: נמוכה מאוד

תאור הממצאים:

שרידי כנסייה ביזאנטית בעלת מתאר עגול, שנבנתה בסוף המאה ה-4 לסה"נ במקום שבו, על פי אחת המסורות הנוצריות, עלה ישו השמימה. מכנסייה זו שרדו עדויות מועטות. על גבי כנסייה זו נבנתה ע"י הצלבנים כנסייה חדשה. הכנסייה הוקפה בקיר מתומן דמוי חומה וכן במגדלי שמירה. מרכז המתומן הוסט מעט מזרחה לעומת הרוטונדה הביזאנטית. כנסייה זו שימשה גם כמצודה מתוך רצף מצודות צלבניות. במרכז הכנסייה הוקם מבנה עשוי קשתות ועמודים, עם כיפה פתוחה כלפי השמים. כותרות העמודים שנשאו את הכיפה מעוטרת בגריפונים ועלים. בתקופה זו הראו במרכז המבנה את האבן ממנה עלה ישו לשמים, ויש שהראו אף את טביעת כף הרגל באבן. עם נפילת הממלכה הצלבנית, הפקיד צלאח א-דין את המקום בידי שתי משפחות, ומספר שנים לאחר מכן הפכה הכנסייה למסגד. הכיפה הפתוחה הוחלפה בכיפה סגורה וגומחת תפילה (מחיראב) הותקנה מדרום. מהקיר החיצוני, מהתקופה הצלבנית, נותרו רק נדבכים ספורים בצלעות השונות הקיימות כיום. מלבד הצלעות המזרחית והדרום מזרחית, שאר הצלעות מאוחרות יותר. תכנית כנסיית העליה מהשלב הצלבני, דומה לתכנית כיפת הסלע ששימש לה ככל הנראה כמודל. בסמוך לאתר שרידים נוספים, בהם חללים מקומרים וכן קריפטא ובה קבר המיוחס לחולדה הנביאה/ סנט פלגיה/ רביא אל עדויה.

כנסיית העליה

תקופות: ביזאנטית, צלבנית, איובית.

רמת השתמרות: נמוכה, רוב השרידים הנראים בשטח מאוחרים.

ממצא מיוחד: --

פוטנציאל לחפירה עתידית: 1, 2, 3, 4, 5

מידע נוסף:

"חגיגת העליה" נערכת עד ימינו אחת לשנה. ווים הצמודים לקירות משמשים את העדות השניות לפרישת יריעות.

כנסיית העלייה

יחס אתר-סביבה:

האתר סמוך למבנים מאוחרים. הכניסה לאתר דרך מעבר בין מבנים, סמוך לכביש. בנייה מאוחרת זו מנתקת, למעשה, את האתר מהקשרו הסביבתי. לא קיים שילוט הפנייה לאתר או מערכת הסברה/המחשה בתוך האתר.

נגישות: ניתן להגיע ברכב עד סמוך לאתר. זמינות הביקור: בינונית, בהתאם לשעות הפתיחה.

שימור:

מצב השתמרות: טוב. המקום משמש כאתר צליינות פעיל ומתוחזק דרך קבע. לא ניכרים סימני בליה או פגיעה באתר. מצב ההשתמרות של השרידים הסמוכים לאתר: גרוע.

טכנולוגיות: בניית גזית, סיתות בשיש.

מסקנות:

☐	ערך ארכיאולוגי מיוחד
☐	ערך היסטורי
☐	ערך דתי-תרבותי
☐	ערך אדריכלי/טכני
☐	מייצג תקופה
☐	ערך נופי
☐	נדירות
☐	רמת השתמרות
☐	מקבץ
☐	פגיעות

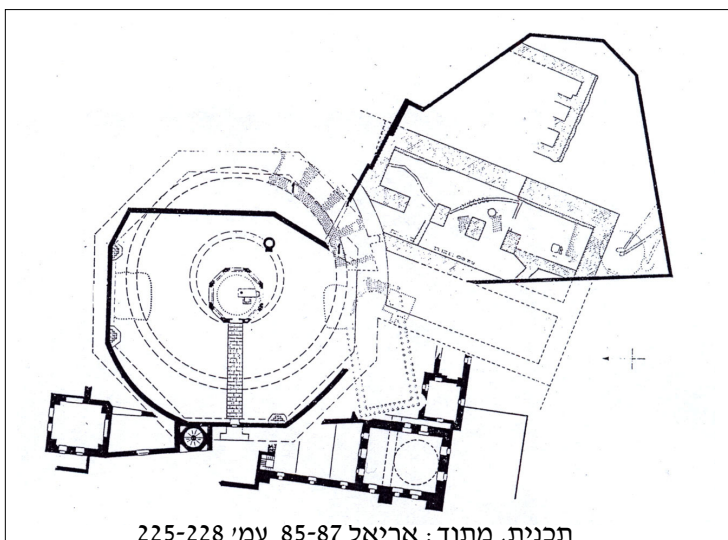
לאתר חשיבות רבה מבחינה דתית, כתוצאה מהמסורות שנקשרו למקום, מבחינה היסטורית וארכיאולוגית לאור השרידים השונים, וכן מבחינה אדריכלית ונופית.

האתר משמש כאתר צליינות.

שילוט באתר והפנייה לאתר אינם בנמצא. יש לשלב את האתר ככל שניתן בסביבתו הקרובה.

היחס לאתרים נוספים בסביבה הקרובה: האתר מהווה חלק מתוך מכלול מבני הדת הנוצריים על הר הזיתים.

ייתכנות תיירותית: בינונית, ברמה ארצית (צליינות).

תכנית, מתוך: אריאל 85-87 עמ' 225-228

ביבליוגרפיה:

סקר ירושלים [102] אתר 427

בהט 1991: 113-114

קוחנל ב', ספר ירושלים עמ' 318-321

אריאל 85-87 עמ' 225-228

Vincent and Abel 1914-1926: 360-373

Ovadia 1970: 85-86

ממלא הנתונים:

תאריך עדכון: קיץ 2002

שחר פוני - אדריכל

יוחנן (גיון) זליגמן - ארכיאולוג

הקיר ההיקפי סביב הכנסייה

מחיראב בקיר הדרומי של המבנה

'אבן העלייה'

כותרות מהתקופה הצלבנית: גריפונים ועלים

המבנה המרכזי

שרידים נלווים, מתוך ארכיון הצילומים,
רשות העתיקות